

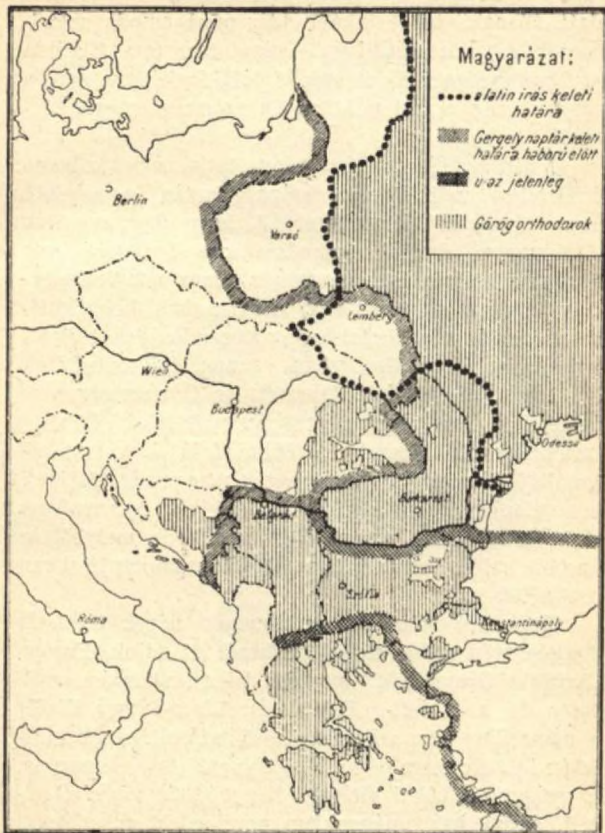
Nyugat és Keleteurópa küzdelme.

Ha Európa néprajzi térképét magunk elé terítjük, azt látjuk hogy kontinensünket jóformán három nép foglalja le magának, ú. m. Nyugatot és Délt a román, Északot és Középet a germán, Keletet a szláv. Ez a megosztakozás feltűnő módon nagyjában a három uralkodó vallásfelekezet — katolikus, protestáns és orthodox — elterjedésének is megfelel. Tudnunk kell mármost, hogy katolikus és protestáns Európa egyrészről, orthodox Európa másrészről, egymással mereven szemben álló két óriási kultúrközösséget, két külön világot, világáramlatot képvisel t. i. a római és bizánci birodalom hasonló nevű gyűjtőpontjában kialakult keresztény művelődés örököszeit. Amaz a világi és egyházi hatalom teljes szétválasztását, az egyes ember értékének elismerésével az egyéniség felszabadítását, a szellem szabadságát s vele a legkülönbözőbb irányú haladásra való képességet, emez mindannak az ellenkezőjét jelenti. Elég legyen csupán annyit említenünk, hogy az egész világfelfogásunkat átalakító és művelődésbeli haladásunkban korszakot nyitó reneszánsz és reformáció az orthodox egyház kapuinál állva maradt s a gregoriánus naptár és cirill írás ma is sok tekintetben kínai falat alkot a két kultúrközösség, a nyugati és keleti egyház s most már kimondhatjuk Nyugat és Keleteurópa között, mely utóbbinak földrajzilag is, művelődésileg is Oroszország az igazi megtettesítője.

Ha most a néprajzi értelemben volt szűkebb Nyugateurópa keleti határát a germánság (svéd, német), nyugati

határát pedig a nagyoroszság nyugati határvonalával húzzuk meg, azt látjuk a térképről, hogy e két nagy nép között egész sereg kisebb népfaj szorong, részben szláv, részben nemszláv, nevezetesen finn, észt, lett, litván, lengyel, cseh, morva, tót, magyar, oláh, szlovén, horvát, szerb, bolgár, fehérorosz és rutén-ukrán, az apróbbakat nem is említve. Európa egész szélességét átfogja ez az északról dél felé mindinkább szélesedő övezet s lélekszámra meghaladja a nagyoroszokat. E népek egyik felé a nyugati egyházhoz tartozik, köztük a szláv fajták egy része is, ezek tehát történetileg is Nyugathoz számítandók, bár el kell ismernünk, hogy más, művelődésbeli jellemvonások tekintetében átmenetet alkotnak a közfelfogás szerinti Nyugat és Kelet, a művelt és félművelt népek között. Ezt az átmenetet, ezt a nyugatkeleti irányú kultúrális lejtőt hazánk is példázza, mely a földrajzi Középeurópa legkeletibb katolikus és protestáns országa ugyan, de a melybe a sötét orthodox Kelet, a kultúrátlan oláhság és az itt kiművelődött szerbség útján nyúlványokat bocsát, tehát keleti vonásokat vegyít, bár igaz, hogy e népek később költöztek hazánk területére, úgyhogy ezek nélkül azt teljes joggal a Nyugathoz számíthatjuk. Mi már Szent István alatt a Nyugat kultúrközösségével jegyeztük el magunkat, pedig Bizánccal is tőszomszédok voltunk. A reformáció hullámverései is a Száva—Alduna és Erdélyi Kárpátok vonaláig hatottak, Románia érintetlen maradt tőlük s teljes egészében az orthodox világba tartozik, Bizánc közvetlen szomszédságából plántálván ide vallását (és népét is), éppúgy mint a Balkán többi népei és az oroszország is. Másrésről az is bizonyos, hogy úgy a latin betűket használó Románia,

KULTÚRHATÁROK NY. ÉS KELETEUROPA KÖZÖTT.

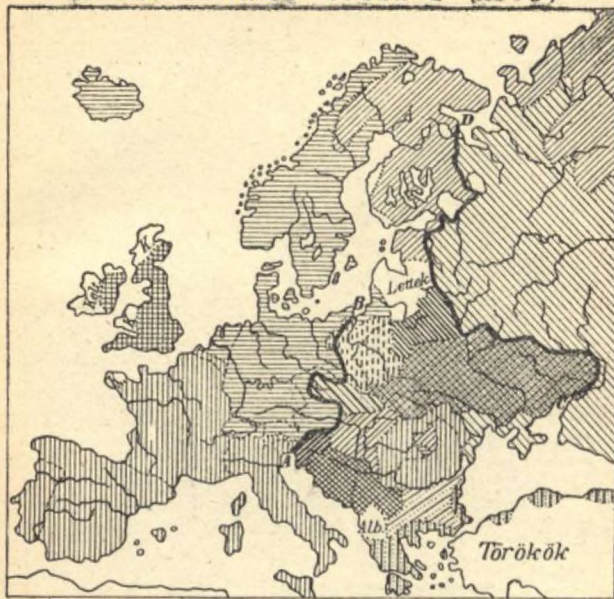

mint a Julián naptárt elfogadott cirillbetűs Bulgária, valamint Szerbia is újabban erős nyugati kultúrhatás alatt állanak, tehát inkább ide, mint amoda számítandók, sőt történeti jogon igényt tart erre Ukrania is, úgyhogy igazi Keleteurópát tulajdonképpen csak a nagyoroszság, a mai politikai Oroszország magva képviseli.

A néprajzi térkép még azt is mutatja, hogy a szűkebb értelemben vett Nyugateurópa tisztán egynépfajú ú. n. „nemzeti” államokból áll, hogy úgy mondjuk történetileg „érett” néprendszereken épül fel, míg Európa többi részében nemzet és állam nem fedi egymást, amihez még azt kell hozzátennünk, hogy különösen a szláv népek népi hovatartozandóságukat illetőleg ma is bizonytalanságban vannak, faji öntudatuk most van „érőfélben”. Ausztria és Oroszország nem nemzeti, hanem ebben az értelemben középkori, hűbéres tartományokból összetett, többnépfajú ú. n. „territoriális” államok (Magyarország a magyarság történeti joga alapján, mint később látni fogjuk, egészen más elbírálás alá esik), az volt Törökország is, melyből az apróbb balkáni nemzeti államok jóformán napjainkban szakadtak ki.

Jobb szó híján ezt az átmeneti népek területét Kjellén svéd tudós, akinek térképét itt adjuk, Európa „kritikus övezetének” mondja, jelezni akarván ezzel, hogy itt a Keleti-, Fekete és Adriai-tenger között a nemzetileg nem szigorúan körülhatárolt népek területén ütközik össze egymással Nyugat és Keleteurópa, a nyugati és keleti világnézet, a hódítás vágyától eltelte, ázsiai hagyományokban nevelkedett moszkovita hatalom s a létét védő s egyben Nyugateurópa érdekeit

EURÓPA KRITIKUS ÖVEZETE (ABCD)

 germánok	 görögök	 szerbek	 lengyelek	 fehér oroszok
 románok	 finnnek magyarok	 szlovének	 ukránok	 ország határok
 angolok	 bolgárok	 csehek	 oroszok	 kritikus övezet határa

is képviselő Középeurópa. A támadó fél, mint a hunnok óta mindig a Kelet, jelenleg Oroszország, mely a fajközösség nevében követeli a kritikus övezet nyugati határát (ez esetben Európa térképe úgy nézve ki, mint a mellékelt ábra mutatja), a központi hatalmak a le-

EURÓPA PÁNSZLÁV TÉRKÉPE.

igázott népek s a magasabb kultúra nevében a keleti határért harcolnak, tehát egy általános nyugateurópai ideális célért s mint Kjellén mondja, Rómát védik Bizánc ellen.

Hogy mit jelentene a moszkovitizmus győzelme Nyugateurópára, persze mai ellenségeinkre is, felesleges mondanunk (a magasabb kultúrájú szlávtestvér lengyelek, vagy az elszakadóban lévő ukránok tanuskod-

hatnak róla), de szerencsére a faji álarcba bújtatott „mindenszláv” közösség gondolata, amellyel az orosz proklamációk a szláv népekhez fordultak, csődöt mondott a háború alatt (csak a szerbek tartottak ki mellette), sőt a hódítást képviselő cárizmus is megbukott. Most csak azt kell megvárnunk, hogy a bukás után mennyire tolódik el a kritikus övezet nyugati határa kelet felé, hogy milyen nemzeti és állami jogokhoz jutnak Keleteurópa kritikus övezetének igazán „elnyomott” népei. Jósolgatni vagy kombinálgatni háládatlan és meddő feladat. Annyi bizonyos, hogy a népek önrendelkezési jogát hangoztató ántánt jelszavak ellenére tisztán „nemzeti” államok, amihez történelmi múlt és kultúra kell, itt nem alakulhatnak ki, mert földrajzilag lehetetlenek, különben is a kis államok sorsa a három nagyhatalom között nem lenne valami kecsegtető.

Hogy pedig az államideál utolsó állomása a „nemzeti” állam lenne, mint ellenségeink hirdetik, arra élő cáfolat, az ezeréves Magyarország — kicsiben az ideális világállam példája — melynek történelmi jogosultságát és politikai elhivatottságát a magyar faj vezetése mellett, nem nemzeti állam volta dacára is, ellenségeink javarésze is elismeri, amihez persze szerencsés földrajzi kikerekítettségünk is hozzájárul.

Egyébként sok okunk van hinni, hogy a mindössze alig százéves faji ellentétek idővel éppúgy lejárvák magukat, mint ahogyan elmúltak a vallásiak. Talán gazdasági, de lehet, hogy eszményi, emberiség okok fogják megszüntetni őket.

Dr. Bátky Zsigmond.